

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року
№ 2 (86), 2019

CEJSH

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Crossref

Google
Академія

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2019

Засновник та редакція

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка (протокол № 8 від 25.02.2019)

Редакційна колегія:

- А. А. Сбруєва** – доктор педагогічних наук, професор (**головний редактор**) (Україна);
М. А. Бойченко – кандидат педагогічних наук, доцент (заступник головного редактора) (Україна);
О. Є. Антонова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. А. Біда – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Дж. Бішоп – доктор філософії, професор (США) (**J. Bishop** – PhD, professor (USA));
В. С. Бугрій – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Ю. А. Бондаренко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
К. Бялбжеська – доктор гуманітарних наук (Польща) (**K. Białobrzieszka** – dr. nauk humanistycznych (Polska));
Б. В. Год – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. А. Заболотна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Е. Кантович – доктор хабілітований, професор (Польща) (**E. Kantovych** – dr. hab., prof. (Polska));
Ц. Курковський – доктор гуманітарних наук (Польща) (**C. Kurkowski** – dr. nauk humanistycznych (Polska));
О. В. Кучай – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
М. Лещенко – доктор хабілітований, професор (Польща) (**M. Leshchenko** – dr. hab., prof. zw (Polska));
І. М. Литовченко – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
О. В. Лобова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Семеніхіна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
В. І. Статівка – доктор педагогічних наук, професор (Китайська Народна Республіка);
О. С. Чашечникова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
М. Яворська-Вітковська – доктор хабілітований, професор (Польща) (**M. Jaworska-Witkowska** – dr. hab., prof. (Polska));
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
О. М. Полякова – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар) (Україна)

Затверджено як фаховий журнал з педагогічних наук
(наказ МОН України № 1021 від 07.10.2015)

Журнал індексується в Crossref, Index Copernicus Master List, Cite Factor, Google Scholar та CEJSH.

У журналі відображено результати актуальних досліджень з проблем порівняльної педагогіки, історії освіти та загальної педагогіки, педагогіки вищої школи, а також спеціальної педагогіки.

Тетяна Яковишина

Рівненський державний гуманітарний університет

ORCID ID 0000-0001-9507-3621

DOI 10.24139/2312-5993/2019.02/129-139

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті подано модель формування креативності майбутніх учителів початкової школи, здійснено її компонентний аналіз, визначено комплекс умов, що сприяють успішному формуванню креативної компетентності майбутнього фахівця. У моделюванні дотримано певної логіки, структуру моделі представлено в єдності блоків: цільового, організаційно-змістового, процесуально-технологічного, контрольного-регулюючого та результативного. Схарактеризовано мету, завдання і принципи означеної моделі, підкреслено важливість урахування низки методологічних підходів, спроектовано її результат.

Ключові слова: компетентність, креативність, креативна компетентність, моделювання, формування, структурні блоки.

Постановка проблеми. Згідно з новими вимогами чинних освітніх стандартів, сучасний учитель початкових класів повинен: формувати в учнів знання й навички, необхідні в суспільстві; створювати середовище для ефективного навчання й виховання, розкриття талантів дітей; застосовувати ІКТ та сучасні методики і практики викладання матеріалу; чітко й зрозуміло висловлюватися, налагоджувати комунікативну взаємодію; бути психологічно та емоційно компетентною особистістю; мати яскраво виражені лідерські якості й бути менеджером освітнього процесу; підтримувати принцип спільної відповідальності за учня разом з батьками; любити свою професію, вміти й хотіти постійно вдосконалюватися, гнучко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Тому в сучасних закладах вищої освіти відповідно до нормативних документів про освіту, виступів представників міністерств і відомств, думок провідних науковців усе чіткіше проглядається вимога про необхідність зміни стосунків між тими, хто навчає та виховує, і тими, кого навчають та виховують.

У будь-якій країні освіта завжди віддзеркалює політичні, соціально-економічні, культурно-історичні та інші суспільні процеси. Тому й головне завдання трансформації соціального устрою України в процесі інтеграції у світовий культурний та економічний простір полягає у зміні системи освіти шляхом формування креативної особистості, здатної до професійної мобільності, успішної самореалізації, готової до несподіваних викликів сучасності. Означене актуалізує проблему професійної підготовки вчителя в закладах вищої освіти, насамперед, формування креативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Аналіз актуальних досліджень. Важливим підґрунтям започаткованого дослідження є досвід, який напрацьовано в сучасній науково-педагогічній літературі. Приміром, наукові розвідки низки вчених, зорієнтовані на проблему формування креативної особистості в закладах вищої освіти (Д. Богоявленської, Е. Боно, Л. Виготського, В. Давидова, Я. Пономарьова, С. Сисоевої та ін.) чи використання модельного підходу до формування креативності (О. Антонової, В. Безпалько, І. Зязюна, Н. Кічук, Р. Скульського та ін.).

На проблемі розвитку творчого мислення зосередили свою увагу вчені В. Моляко, М. Зіновкіна, І. Калашнікова, які переконані, що успіх системного творчого мислення у процесі професійної підготовки багато в чому визначається рівнем сформованості основних компонентів творчого мислення на більш ранніх етапах формування особистості. До таких компонентів автори відносять: здатність до аналізу, синтезу, порівняння і встановлення причинно-наслідкових зв'язків, критичність мислення і здатність знаходити протиріччя, прогнозування можливого розвитку, здатність панорамно бачити будь-яку систему або об'єкт в аспекті минулого (теперішнього, майбутнього), будувати алгоритм дій, генерувати нові ідеї і вирішувати їх в образно-графічній формі.

Теоретичний аналіз проблеми дозволяє виокремити декілька аспектів у тлумаченні поняття «креативність»: рівень креативності залежить від рівня інтелекту (Р. Марч, М. Едвардсі, Т. Хазан); креативність мало залежить від інтелекту, а визначається такими незалежними факторами, як чутливістю до побічного продукту діяльності (Я. Пономарьов), дивергентним мисленням (Дж. Гілфорд), чутливістю (сензитивністю) до проблеми (Е. Торранс); рівень креативності визначається особистісними рисами; креативність – інтеграційна характеристика особистості, обумовлена взаємодією когнітивно-інтелектуальних і мотиваційно-особистісних факторів.

Мета статті полягає в розробці й теоретичному обґрунтуванні організаційно-змістової моделі формування креативності майбутнього вчителя початкової школи.

Методи дослідження: аналіз науково-педагогічної та довідникової літератури, узагальнення напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених з проблеми; структурно-логічний аналіз; моделювання.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає В. Моштук, «в аксіолого-культурологічній парадигмі вершиною освітньої діяльності є становлення цілісної культурної особистості, що можна схематично показати так: Творча діяльність – Компетенція – Компетентність – Культура – Гармонійна особистість» (Моштук, 2011, с. 108).

Тому саме на основі творчої діяльності можливе формування компетентності, культури, а зрештою, й гармонійної особистості. Педагогічна творчість стала нагальною вимогою сучасного суспільства, без якої, власне,

унеможлиблюється мета освіти – самостійне оволодіння знаннями через опанування учнем прийомів, способів одержання цих знань; ціннісне орієнтування учнів; опанування певних компетенцій, засвоєння знань; плекання відчуття щастя й радості в усіх учасниках освітнього процесу.

У педагогічній площині належно осмислено такі аспекти проблеми, як креативність і компетентність. У нашому дослідженні сформулюємо авторську позицію щодо поняття «креативна компетентність». Так, креативна компетентність майбутнього вчителя – це інтегрована професійно-особистісна характеристика його особистості, яка уможлиблює ефективність його діяльності в різноманітних ситуаціях педагогічного спілкування і взаємодії в умовах освітнього середовища ЗВО. Таким чином, креативна компетентність – системотвірний компонент у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя, визначальний чинник його професіоналізму.

Креативність як здатність до творчості проявляється в гнучкості мислення. Оригінальність допомагає педагогу адекватно сприйняти творчо обдарованого учня, знайти до нього особливий підхід і підтримати розвиток цього потенціалу не завдяки обставинам, а часто-густо всупереч їм. Здатність до оцінювання охоплює можливість розуміння власної думки і чужих думок, дій і вчинків. Саме така здатність до оцінювання уможлиблює самодостатність, самоконтроль, упевненість творчої людини в собі, у власних здібностях, рішеннях, визначаючи цим свою самостійність, неконформність та інші інтелектуальні й особистісні якості. Креативність виявляється також і в здатності визначати, оцінювати й оригінально вирішувати проблеми, в умінні прогнозувати процес міжособистісної взаємодії, швидко і правильно орієнтуватися в екстремальній ситуації, передбачати результат.

Відправною точкою в нашому дослідженні є з'ясування змісту термінів «модель» і «моделювання». Так, Л. Пустовіт розуміє «модель» як термін іншомовного походження, трактуючи як «зразок, примірник чогонебудь, схема для пояснення якогось явища або процесу» (Пустовіт, 2000, с. 433). Г. Коджаспірова і А. Коджаспіров у «Педагогічному словнику» визначають модель як штучно створений об'єкт у вигляді схеми, фізичних конструкцій, знакових форм або формул, який відображає й відтворює в найпростішому вигляді структуру, властивості, взаємозв'язки і відношення між елементами цього об'єкта (Коджаспірова та Коджаспіров, 2003). Цю думку поділяє і О. Дахін, увага якого зосереджена на трактуванні моделі як штучно створеному об'єкті у вигляді схеми, фізичних конструкцій, знакових форм або формул, будучи подібним досліджуваному об'єкту, відображає й відтворює в більш простому вигляді структуру, властивості, взаємозв'язки і відносини між елементами цього об'єкта (Дахін, 2004, с. 65-93).

Моделювання в педагогіці, на думку І. Підласого, ефективно використовується для вирішення низки завдань, основними з яких є: оптимізація структури навчального матеріалу; поліпшення планування

навчального процесу; управління пізнавальною діяльністю; управління навчально-виховним процесом; діагностика, прогнозування, проектування навчання (Підласий, 1999, с. 67).

На нашу думку, моделювання процесу формування креативної компетентності майбутніх учителів початкової школи спрямоване на підвищення його ефективності відповідно до запитів сучасного суспільства. Під моделлю формування креативної компетентності майбутнього вчителя ми розуміємо опис і теоретичне обґрунтування структурних та функціональних компонентів означеного процесу. Тому логічним вважаємо виокремлення об'єкта моделювання – процес формування креативної компетентності майбутнього педагога у процесі професійної підготовки в ЗВО.

Ми намагалися врахувати й ту обставину, що модель повинна бути достатньо гнучкою до ситуативної трансформації відповідно до ситуації, містити якомога більшу кількість альтернатив. Тому розроблена нами модель, реалізована в середовищі фундаментальних дисциплін, включає такі структурні блоки: цільовий, організаційно-змістовий, процесуально-технологічний, контрольний-регулюючий та результативний.

1. Цільовий блок визначає мету, завдання, методологічні підходи до формування креативної компетентності майбутніх учителів. Оскільки розроблена нами модель являє собою педагогічну систему, спрямовану на розвиток особистості майбутнього педагога, то найважливішим чинником будь-якої педагогічної системи є мета як образ того результату, що очікується. Під метою будемо розуміти ідеальну модель бажаного результату: випускник гуманітарного ЗВО досягнув оптимального рівня креативної компетентності в єдності мотиваційно-діяльнісного (система мотивів, мета, потреба у вивченні фахових дисциплін, що створюють передумови для засвоєння професійно орієнтованих дисциплін у системі педагогічної освіти), когнітивно-творчого (ступінь володіння теоретичними знаннями з фахових дисциплін), операційно-технологічного (вибір та застосування різного інструментарію впродовж роботи з професійною задачею, тобто технологічність вирішення виробничих проблем), мобільно-гностичного (швидке відтворення інтеграційних зв'язків, об'єднання знань, здобутих з різних видів діяльності та різних джерел, озброєння майбутніх педагогів навичками навчальної діяльності) компонентів. Отже, метою нашої моделі є формування професійних педагогічних компетентностей, серед яких ключовою вважаємо креативну.

Мета нашої моделі досягатиметься через розв'язання низки завдань:

1. Удосконалення знань майбутніх учителів про компетентнісний підхід у галузі наукових досліджень.

2. Організація дослідницької діяльності педагогів із розробки та апробації технологічного інструментарію розвитку ключових компетенцій

здобувачів ступеня вищої освіти шляхом упровадження розвивальних технологій, систем, підходів.

3. Виявлення, узагальнення та поширення позитивного педагогічного досвіду щодо формування ключових компетентностей здобувачів засобами предметів, що викладаються в ЗВО.

4. Мотивація майбутніх учителів до формування креативної компетентності як провідної у професійній діяльності.

5. Координація та моніторинг результатів спільної взаємодії всіх суб'єктів освітнього простору ЗВО.

В основу моделі формування креативної компетентності нами покладено такі методологічні підходи:

1. Системний підхід – підготовка майбутнього вчителя розглядається нами як система, у якій усі компоненти взаємопов'язані й взаємозалежні. Такий підхід передбачає розгляд відносно самостійних компонентів системи підготовки не ізольовано, а в їхньому взаємозв'язку.

2. Особистісно орієнтований підхід передбачає створення умов для формування у студентів потреби в математичній освіті, для розвитку й самовдосконалення студентів.

3. Компетентнісний підхід, на основі якого розроблені галузеві стандарти вищої освіти, має сприяти підвищенню рівню якості освіти шляхом формування відповідного рівня компетентності майбутніх випускників педагогів.

4. Інформаційний підхід визначає інформацію як головний ресурс науково-технічного й соціально-економічного розвитку, конструктивний фактор у процесі підготовки вчителя. Такий підхід істотно впливає на прискорений розвиток науки, освіти, техніки й відіграє вагомую роль в освітніх процесах, культурному спілкуванню між людьми, а також в інших соціальних галузях.

5. Синергетичний підхід (відгрецьк. *sinergeia* – співробітництво) – комплекс взаємопов'язаних принципів функціонування різних систем, здатних до самоорганізації. В сучасному наукознавстві синергетичний підхід розглядається як загальнонаукова методологія педагогіки, згідно з якою більшість існуючих у природі систем відкритого типу спричиняє постійний обмін енергією чи інформацією. Тому педагогічні процеси й явища через наявність несталості відносяться до складних систем відкритого типу. Основні положення синергетичного підходу ми розглядаємо як методологічні засади для розкриття сутності процесу формування педагогічної креативності засобами нових технологій, його опису та оцінки за допомогою методів математичної статистики в педагогічному експерименті.

2. Організаційно-змістовий блок охоплює:

– принципи професійної підготовки: безперервності й багаторівневості освіти; інтегративності як принципу розвитку суспільства, науки, виробництва; міждисциплінарної комплексності, узагальненості, ущільненості знань, методів та засобів пізнання; суб'єктності, що передбачає засвоєння в процесі підготовки загальнопедагогічних знань і вмінь, детермінованих особистісною системою гуманістичних ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя, що в кінцевому рахунку сприяє його становленню як справжнього суб'єкта педагогічної діяльності, готового не лише до виконання певного набору професійно важливих функцій, а й веде до успішної професійно особистісної самореалізації; принцип професійної спрямованої (контекстної) освітньої діяльності (у контекстному навчанні метою діяльності здобувача вищої освіти стає не опанування системи інформації і тим самим основами наук, а формування креативної компетентності як ключової у професійній діяльності; інформація займає структурне місце мети діяльності студента лише до певного моменту, а потім ця інформація повинна отримати розвинену практику свого творчого застосування); інтерактивності педагогічної підготовки майбутнього вчителя до професійної творчої праці (здійснюється шляхом активізації самостійної пошукової діяльності студентів); принцип саморозвитку і рефлексії здобувача вищої освіти (провідними чинниками саморозвитку особистості в умовах закладу вищої освіти є: зміст освіти, сам процес організації освіти; ділове й міжособистісне спілкування «здобувач – здобувач», «здобувач – група», «здобувач – викладач» та ін.);

– закономірності: гуманізація і креативізація професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, пріоритет творчого особистісного розвитку майбутнього педагога та активне залучення до інноваційної діяльності;

– педагогічні умови: орієнтація на розвиток креативної спрямованості особистості майбутніх учителів; спрямованість на формування у здобувачів стійкої професійно-орієнтованої мотивації до опанування професійно значущими знаннями і вміннями, формування компетентностей; запровадження суб'єкт-суб'єктного підходу під час вивчення фахових дисциплін; стимулювання самостійної пошукової діяльності; забезпечення взаємозв'язку фахових дисциплін зі змістом професійної діяльності; використання у процесі навчання здобувачів активних форм, методів та інноваційних засобів навчання, що створюють можливості моделювати ситуації, функціональні перспективи яких є основою для формування креативної компетентності студентів; розробка відповідного навчально-методичного забезпечення.

3. Процесуально-технологічний блок містить:

– технології, форми, методи та засоби формування креативної компетентності. Вищезазначене передбачає застосування в креативному

просторі ЗВО комп'ютерних технологій, технологій інтенсивного навчання, модульного навчання, діалогово-дискусійних та інноваційних технологій тощо. Технології сприяння формуванню креативної компетентності: технологія проектування; технологія формування продуктивної пізнавальної атмосфери; технологія використання на заняттях навчальних і навчально-творчих завдань; технологія створення психологічних умов підготовки майбутніх учителів до творчої діяльності; технологія освітнього процесу як моделювання його змісту, форм, методів відповідно до поставленої мети. Як відомо, технологія формування продуктивної пізнавальної атмосфери ґрунтується на творчій діяльності, яка починається з проблеми або запитання, з подиву, здивування, із суперечності. Основою творчості можна вважати пошукову активність, що сприяє саморозвитку і самовдосконаленню здобувача. Основними формами організації навчального процесу, спрямованого на формування креативної компетентності майбутніх учителів, є традиційні лекції, практичні заняття, самостійна навчальна робота (аудиторна та позааудиторна) здобувачів, консультації, студентська науково-дослідна робота; інноваційні – мультимедійні лекції, ігрові практичні заняття, лекції-конференції, лекції-консультації, експрес-колоквіуми. Засоби формування креативної компетентності майбутніх учителів: навчальні посібники, методичні вказівки, навчальні програми, дистанційні курси, комплекс розвиваючих логічних завдань, тестування (паперове, комп'ютерне), ІКТ;

– особливості: гнучкість (кожний здобувач може самостійно професійно-педагогічно самореалізовуватися у зручний для себе час, у своєму населеному пункті, витрачаючи стільки часу, скільки це потрібно для досягнення поставленої самим же суб'єктом мети); інтерактивність (систематична взаємодія всіх учасників освітнього процесу в межах креативного освітнього простору за допомогою сайтів, електронної пошти, форумів, системи індивідуальних і групових повідомлень, Інтернет-мостів тощо); відкритість і масовість (кількість учасників взаємодії в межах креативного освітнього простору не обмежується і залежить лише від бажання самих учасників брати у ній участь); доступність (для всіх суб'єктів креативного освітнього простору, незалежно від місця проживання, стану здоров'я, соціального статусу тощо, забезпечуються рівні можливості для використання Інтернет-ресурсів за умови наявності Інтернет-зв'язку);

– організаційно-педагогічні умови: науково-методичне забезпечення креативної діяльності студентів у процесі навчання; забезпечення кваліфікованого творчого супроводу професійно-особистісного становлення та розвитку майбутніх педагогів; організація креативного освітнього середовища; стимулювання й активізація самовизначення та самореалізації здобувачів у процесі професійної підготовки, насамперед, науково-дослідної та самостійної практичної творчої діяльності.

Окрім того, у цьому блоці важливим є дотримання таких етапів формування креативної компетентності майбутніх учителів:

1) діагностичного: визначається перевіркою (діагностикою) вхідного рівня сформованості креативної компетентності здобувачів-першокурсників за допомогою контрольних завдань, написання «нульової» контрольної роботи, тестування, опитування тощо. У процесі оволодіння новими знаннями важливість етапу полягає не лише в тому, що знання потрібні майбутньому фахівцю для практичної діяльності та його особистісного розвитку, а й у тому, що формування практичних умінь та навичок сприяє усвідомленню навчального матеріалу, розвитку творчих здібностей. Метою цього етапу є визначення вхідного рівня сформованості креативної компетентності здобувачів-першокурсників;

2) мотиваційного: забезпечує формування особистісної мотивації необхідності креативної компетентності для подальшої професійної діяльності. Метою цього етапу є розвиток пізнавального інтересу та елементів пізнавальної самостійності та активності здобувачів. Він характеризується продуктивним пізнанням й аналізом нового матеріалу, установленням взаємозв'язків відомого з невідомим, пошуком причинно-наслідкових зв'язків, формування у здобувачів бажання до вивчення дисциплін, вироблення позитивного ставлення до майбутньої педагогічної діяльності, подоланням кожним учасником освітнього процесу внутрішніх протиріч;

3) узагальнюючого: передбачає формування цілісної системи знань, умінь та навичок у здобувачів, необхідних для подальшого формування креативної компетентності. Важливим на цьому етапі є структурування навчального матеріалу, установлення зв'язку і закономірностей між поняттями і явищами професійної діяльності (аналіз і синтез), оформлення систематизованих знань через символічно-графічні засоби (структурно-логічні схеми, систематизуючі та узагальнюючі таблиці, схеми тощо), перехід від часткових до широких узагальнень. До особливостей цього етапу слід віднести організацію знань, спроби самостійного узагальнення, класифікації, систематизації, побудову опорної схеми здобутих знань, умінь та навичок. Метою цього етапу є формування в студентів компонентів креативної компетентності;

4) діяльнісного: передбачає формування способів діяльності на певному етапі формування креативної компетентності. Етап визначається умінням доцільно використовувати існуючий навчальний потенціал у процесі розв'язування професійних творчих завдань;

5) оцінно-коригувального: перевірка критеріїв сформованості структурних компонентів креативної компетентності та корекція сформованості креативної компетентності.

Упровадження моделі в освітній процес ЗВО відбувалося в спеціально створених педагогічних умовах, серед яких ми виокремили

такі: 1) інформаційні умови (мета, зміст інваріантної частини предметів та зміст спецкурсів: «Педагогічна творчість» і «Креативні технології навчання в початковій школі», формування уявлення про педагогічну креативність і способи її розвитку, а також вимоги суспільства до випускника закладу вищої освіти; 2) технологічні умови охоплювали методи, форми, засоби організації навчально-виховного процесу, спрямовані на формування креативності майбутнього вчителя (активні методи навчання – «мозковий штурм», дискусія, проблемний семінар, рольові та ділові ігри, заняття-конференція тощо). Групу особистісних умов склали поведінка, діяльність, спілкування, особистісні якості суб'єктів освітнього процесу.

4. Контрольно-регулюючий блок охоплював поєднання критеріїв та рівнів сформованості креативної компетентності: мотиваційного (рівень освітньої мотивації та мотивації до оволодіння креативною компетентністю); когнітивного (рівень засвоєння знань упродовж здобуття вищої освіти, усвідомлення необхідності креативного підходу в майбутній професійній діяльності); операційного (рівень оволодіння професійними компетентностями, застосування на практиці креативних технологій); рефлексивно-аналітичного (мотивація до професійного самозростання та самовдосконалення, отримання задоволення від творчого підходу у професійній діяльності). Відповідно нами були виокремлені такі рівні готовності (якості) випускника ЗВО до виконання функціональних обов'язків:

- низький рівень (елементарна готовність випускника ЗВО до виконання професійних зобов'язань, здобуті ним певні теоретичні знання, однак недостатньо практичних умінь і навичок);

- середній рівень, який припускає здійснення фахівцем роботи на функціональному рівні без будь-яких перешкод за готовими розробками (орієнтирами), конкретними технологіями без належного творчого пошуку;

- компетентнісний рівень готовності фахівця до високопродуктивної, креативної праці, де однією зі складових високої компетентності є його креативна компетентність (Бібік, 2004).

Також у цьому блоці відіграє велику роль моніторинг якості сформованості креативної компетентності. Моніторинг рівня сформованості креативної компетентності майбутнього вчителя надає можливість створити всім однакові умови для виявлення особистісних якостей, власних знань, готовності до нових умов здобуття вищої освіти. Моніторинг надає змогу відстежити рівень сформованості креативної компетентності кожного здобувача, педагогічного колективу, університету в цілому.

5. Результативний блок презентований результатами формування компетентності майбутніх учителів і зокрема креативної як готовності адаптивно застосовувати отримані знання, збагачувати власну систему знань, самостійно і професійно самовдосконалюватися.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму.

Запропонована нами модель являє собою систему, яка складається з окремих, взаємопов'язаних блоків, спрямованих на мету та кінцевий результат – суттєве підвищення рівня креативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки. Ефективність означеної моделі зумовлена чітким виокремленням мети, завдань, принципів взаємодії суб'єктів креативного освітнього простору, змісту, форм і методів, умов, а також результатів, що при цьому досягаються. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в апробації презентованої моделі в освітньому процесі системи вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Бібік, Н. (2004). Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ (Bibik, N. (2004). Competence approach: reflexive application analysis. *Competence Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Perspectives*. Kyiv).
- Дахин, А. (2004). Педагогическое моделирование: сущность, эффективность и ... неопределенность. *Теория и практика образовательной технологии*. Москва: НИИ школьных технологий, 65-93 (Dakhin, A. (2004). Pedagogical modeling: essence, efficiency and ... uncertainty. *Theory and practice of educational technology*. Moscow: Scientific Research Institute of School Technologies, 65-93).
- Коджаспирова, Г., Коджаспиров, А. (2003). *Педагогический словарь*. Москва: Издат. центр «Академия» (Kodzhaspirova, G., Kodzhaspirov, A. (2003). *Pedagogical dictionary*. Moscow: "Academy").
- Моштук, В. (2011). Фахова компетентність як основа проектно-технологічної культури майбутнього вчителя трудового навчання. *Молодь і ринок*, 7 (78), 108-109 (Moshtuk, V. (2011). Professional competence as the basis of design and technological culture of the future teacher of labor education. *Youth and the market*, 7 (78), 108-109).
- Подласый, И. (1999). *Педагогика. Общие основы. Процесс обучения*. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (Podlasyi, I. (1999). *Pedagogy. General principles. Learning process*. Moscow).
- Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень* (2000). Київ: Довіра (*Dictionary of foreign words: 23,000 words and terminological phrases* (2000). Kyiv: Trust).

РЕЗЮМЕ

Яковишина Тетяна. Модель формування креативної компетентності майбутнього учителя початкової школи.

В статті представлена модель формування креативності майбутніх учителів початкової школи, здійснено її компонентний аналіз, визначено комплекс умов, що сприяють успішному формуванню креативної компетентності майбутнього фахівця. У моделюванні дотримано певної логіки, структура моделі представлена в єдності блоків: цільового, організаційно-змістовного, процесуально-технологічного, контролюючого та результативного. Охарактеризовано цілі, завдання та принципи вказаної моделі, підкреслено важливість врахування ряду методологічних підходів, спроєктовано її результат.

Ключевые слова: компетентность, креативная компетентность, креативность, моделирование, формирование, структурные блоки.

SUMMARY

Yakovyshyna Tetiana. Model for forming creative competence of future primary school teacher.

The article emphasizes that education has always been a mirror of socio-economic, cultural-historical processes not only in our country, but also in others. The main task in the conditions of transformation of the social structure of our state, integration of Ukraine into the world cultural and economic space is to change the system of education, focusing on formation of a creative personality, ready for change, professional mobility, successful self-realization.

The study used the definition: creative competence of future teacher is an integrated professional and personality characteristics of his personality, which enables effectiveness of its activities in various situations of pedagogical communication in the educational environment of the university. Creative competence as a system-specific component in the structure of professional competence of future teacher is determined, determining factor of his professionalism is discussed.

The main method of research is modeling of formation of creative competence of future teachers of primary school, aimed at increasing its effectiveness in accordance with demands of modern society. Under the model of formation of creative competence of future teacher, we understand description and theoretical justification of the structural and functional components of the specified process. Therefore, it is logical to consider the designation of an object of modeling – the process of forming creative competence of future teacher in the process of professional training at the university.

Therefore, the model developed by us, implemented in the environment of fundamental disciplines, includes the following structural units: target, organizational-content, process-technological, control-regulating and productive.

The effectiveness of this model is conditioned by a clear distinction between goals, objectives, principles of interaction between subjects of creative educational space, content, forms and methods, conditions, as well as the results that are achieved.

Key words: competence, creative competence, creativity, modeling, formation.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Андрейкова Ірина. Розвиток професіоналізму особистості й діяльності викладача іноземної мови у процесі активізації науково-методичної роботи політехнічного університету	3
Дука Марія. Дидактичні переваги використання відео-блогів (влогів) під час формування в майбутніх учителів компетентності в англomовному говорінні	14
Захарова Валентина. Формування професійної компетентності студентів-філологів засобами літературного краєзнавства	24
Козаченко Юлія. Викладання іноземних мов у медичних закладах освіти.....	36
Костащук Оксана. Виховання професійної честі майбутнього вчителя в умовах проходження педагогічної практики	47
Лоу Яньхуа. Наукові підходи та педагогічні принципи формування вокально-орфоепічної культури іноземних студентів – майбутніх викладачів вокалу.....	53
Міхеєнко Олександр, Литвиненко Віталіна, Лянной Михайло, Лянна Ольга. Активізація пізнавальної діяльності студентів під час навчання основ здоров'я	63
Павленко Інна. Реалізація оздоровчого потенціалу фізичної культури на заняттях зі студентами спеціальної медичної групи.....	72
Палецька-Юкало Антоніна. Використання методу комунікативних завдань для формування іншомовної лексичної компетентності на основі автентичних художніх творів	81
Прийменко Лариса, Скачедуб Наталія. Педагогічні умови проектування здоров'язберезувальної діяльності в закладах вищої педагогічної освіти.....	91
Ткачук Олег, Ковальчук Тетяна. Дослідження професійних складових компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва курсу «Художня обробка паперу»	101
Чорна-Климовець Ірина. Мотивація студентів як одна з основ формування англomовної компетентності в діловому письмі майбутніх фахівців з маркетингу	109
Шаров Сергій. Використання Онлайн платформи Edera для фахової підготовки майбутніх учителів української мови і літератури.....	119
Яковишина Тетяна. Модель формування креативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	129

РОЗДІЛ II. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

- Бистрова Богдана.** Рівні забезпечення якості підготовки фахівців з кібербезпеки в закладах вищої освіти США..... 140
- Орос Ільдико.** Зміст навчання дорослого населення в університетах Великої Британії 149

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ ОСВІТИ

- Біліченко Тетяна.** Погляди М. Богдановича на шляхи реалізації пропедевтики професійної орієнтації в початковій школі (60 – 80-ті рр. ХХ ст.) 159

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

- Власенко Степан, Пеньковець Василь.** Режими чергування праці з відпочинком і завдання дії як засіб вибіркового впливу в процесі інтегральної підготовки лижників-гонщиків та біатлоністів 171
- Калашник Світлана.** Особливості застосування прогресивних методів навчання хореографічних дисциплін в умовах професійної діяльності А. С. Мессерера 183
- Шеян Марина.** Педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної педагогічної освіти 193

РОЗДІЛ V. ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

- Завацька Людмила, Бартків Оксана.** Фреймовий підхід при вивченні теми «Соціально-педагогічна робота з дітьми з розладами аутистичного спектра»..... 204
- Тетяна Соловійова, Олена Лещенко.** Трудотерапія як засіб соціально-педагогічної реабілітації людей з інвалідністю 216

СОДЕРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ I. ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Андрейкова Ирина. Развитие профессионализма личности и деятельности преподавателя иностранного языка в процессе активизации научно-методической работы политехнического университета	3
Дука Мария. Дидактические преимущества использования видео-блогов (влогов) в процессе формирования у будущих учителей компетентности в англоязычном говорении.....	14
Захарова Валентина. Формирование профессиональной компетентности студентов-филологов средствами литературного краеведения	24
Козаченко Юлия. Преподавание иностранных языков в медицинских учреждениях образования	36
Костащук Оксана. Воспитание профессиональной чести будущего учителя во время прохождения педагогической практики	47
Лоу Яньхуа. Научные подходы и педагогические принципы формирования вокально-орфоэпической культуры иностранных студентов – будущих преподавателей вокала.....	53
Михеенко Александр, Литвиненко Виталина, Лянной Михаил, Лянная Ольга. Активизация познавательной деятельности студентов при обучении основам здоровья	63
Павленко Инна. Реализация оздоровительного потенциала физической культуры на занятиях со студентами специальной медицинской группы	72
Палецкая-Юкало Антонина. Использование метода коммуникативных задач для формирования иноязычной лексической компетентности на основе аутентичных художественных произведений	81
Прийменко Лариса, Скачедуб Наталья. Педагогические условия проектирования здоровьесберегающей деятельности в учреждениях высшего педагогического образования	91
Ткачук Олег, Ковальчук Татьяна. Исследование профессиональных составляющих компетентности будущих учителей изобразительного искусства курса «Художественная обработка бумаги».....	101
Черная-Клымовець Ирина. Мотивация студентов как одна из основ формирования англоязычной компетентности в деловом письме будущих специалистов по маркетингу	109
Шаров Сергей. Использование онлайн платформы	

EdEra для професійної підготовки майбутніх учителів українського мови та літератури.....	119
Яковичина Тетяна. Модель формування креативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	129

РАЗДЕЛ II. ПРОБЛЕМЫ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Быстрова Богдана. Уровни обеспечения качества подготовки специалистов по кибербезопасности в учреждениях высшего образования США.....	140
Орос Ильдико. Содержание обучения взрослого населения в университетах Великобритании	149

РАЗДЕЛ III. ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИИ ОБРАЗОВАНИЯ

Биличенко Татьяна. Взгляды М. Богдановича на пути реализации пропедевтики профессиональной ориентации в начальной школе (60–80-е гг. XX в.).....	159
---	-----

РАЗДЕЛ IV. ПРОБЛЕМЫ ОБЩЕЙ ПЕДАГОГИКИ

Власенко Степан, Пеньковец Василий. Режимы чередования работы с отдыхом и задачи действия как способ избирательного воздействия в процессе интегральной подготовки лыжников-гонщиков и биатлонистов.....	171
Калашник Светлана. Особенности применения прогрессивных методов обучения хореографических дисциплин в условиях педагогической деятельности А. М. Мессерера	183
Шеян Марина. Педагогічні умови розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної педагогічної освіти.....	193

РАЗДЕЛ V. ПРОБЛЕМЫ СПЕЦИАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Завацкая Людмила, Барткив Оксана. Фреймовый подход к изучению темы «Социально-педагогическая работа с детьми с расстройствами аутистического спектра».....	204
Соловьёва Татьяна, Лещенко Елена. Трудотерапия как средство социально-педагогической реабилитации людей с инвалидностью.....	216

CONTENTS

SECTION I. PROBLEMS OF HIGHER EDUCATION

Andreykova Iryna. Development of pedagogical proficiency of a foreign language teacher in the process of activation of scientific-methodological work conducted at a polytechnic university	3
Duka Mariia. The didactic prerequisites of using video-blogs (vlogs) in the process of future teachers' competence in English speaking development	14
Zakharova Valentyna. Formation of professional competence of students-philologists by means of literary country study	24
Kozachenko Yuliya. Teaching foreign languages in medical education institutions	36
Kostashchuk Oksana. Future teacher's professional honour upbringing during pedagogical practice	47
Lou Yanhua. Scientific approaches and pedagogical principles of formation of vocal-orthoepic culture of foreign students – future vocal teachers	53
Mikheienko Olexander, Litvinenko Vitalina, Liannoi Mykhailo, Lianna Olha. Activation of cognitive activity of students in the process of learning the basics of health	63
Pavlenko Inna. Realization of the health potential of physical culture at classes with students of a special medical group	72
Paletska-lukalo Antonina. The effects of Task-Based Language Teaching on formation of lexical competence on the basis of authentic literary texts	81
Pryimenko Larysa, Skachedub Nataliia. The article reveals the problem of designing health-saving activities in the institutions of higher pedagogical education due to the danger of lowering the health of students as a result of overload and hypodynamia	91
Tkachuk Oleg, Kovalchuk Tatyana. Investigation of professional competence components of the course "artistic paper processing"	101
Chorna-Klymovets Iryna. Motivation of students as one of the bases for the formation of English competence in business writing of future marketers	109
Sharov Sergii. Use of EdEra online platforms for professional training of future teachers of Ukrainian language and literature	119
Yakovyshyna Tetiana. Model for forming creative competence of future primary school teacher	129

SECTION II. PROBLEMS OF COMPARATIVE EDUCATION

Bystrova Bohdana. Levels of quality assurance of cybersecurity

specialists training in US higher education institutions	140
Oros Ildiko. Content of adult population training in the universities in Great Britain	149

SECTION III. PROBLEMS OF HISTORY OF EDUCATION

Bilichenko Tatyana. M. Bohdanovych's views of ways of implementation of propaedeutics of vocational guidance at elementary school (60–80s of the 20th century)	159
---	-----

SECTION IV. PROBLEMS OF PEDAGOGIES

Vlasenko Stepan, Penkovets Vasyl. Introverted modes of work with rest and tasks of action as means of selective action in the process of racing skiers and biathlonists' integrated training	171
Kalashnyk Svitlana. Peculiarities of use of progressive methods of teaching choreographic disciplines in the conditions of pedagogical activity of A. M. Messerer	183
Sheian Maryna. Pedagogical conditions of development of health-preserving competence of basic secondary school teachers in the system of postgraduate pedagogical education	193

SECTION V. PROBLEMS OF SPECIAL PEDAGOGIES

Zavatska Liudmyla, Bartkiv Oksana. Frame approach in learning the topic "Social-pedagogical work with children with autism spectrum disorders"	204
Soloviova Tetiana, Leshchenko Olena. Occupational therapy as a means of socio-pedagogical rehabilitation of young people with disabilities	216

П 24 Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – № 2 (86). – 236 с.

ISSN 2312-5993

ISSN 2414-9799 (Online)

DOI журналу 10.24139/2312-5993

DOI номера 10.24139/2312-5993/2019.02

Key title: Pedagogični nauki: teoriâ, istoriâ, innovacijni tehnologiji
Abbreviated key title: Pedagog. nauki: teor. istor. innov. tehnol.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації
КВ № 15795 – 4267Р від 27.10.2009 р.

Комп'ютерне складання та верстання: *І. А. Чистякова*

Підписано до друку 25.05.2019.
Формат 60x84/16. Гарн. Calibri. Папір офсет. Друк ризогр.
Ум. друк. арк. 13,72. Ум. фарб.-відб. 13,72.
Обл. вид. арк. 16,05. Тираж 100 пр. Вид. № 35.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П., 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.